

Opinnäytetyö AMK

Juridiikan koulutusohjelma

2018

Janne Mäkelä

VIRKARIKOKSET JA VALTAKUNNANOIKEUS

OPINNÄYTETYÖ AMK TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Juridiikan koulutusohjelma

2018 | 33 sivua

Janne Mäkelä

VIRKARIKOKSET JA VALTAKUNNANOIKEUS

Tämä opinnäytetyö käsittelee ja tutkii virkarikoksia sekä valtakunnanoikeutta. Työn tavoitteena oli esitellä virkarikokset ja niiden seuraamukset, sekä valtakunnanoikeus ja sen toiminta. Lopuksi opinnäytetyössä pohdittiin mahdollisia kehittämissuhteita molempiin aiheisiin. Tutkimusmenetelmänä käytettiin tutkimuksellista tapaa, joka pohjaa lähdeaineistoon. Aineistona käytettiin muun muassa lakitekstejä, pro graduja ja sanomalehtiartikkeleita.

Valtiolle työskentelevät virkamiehet toimivat kansalaisten valtuudella, heidän varoillaan ja heidän hyväksi. Jokaisen toimielimen ja jokaisen virkamiehen tulee toimia puolueettomasti, riippumattomasti sekä tasapuolisesti niin, että hän ei toiminnallaan vaaranna virkamiestyön eettisiä periaatteita. Virkamies on kuitenkin valtion työntekijänä eettisessä vastuussa tavalliselle kansalaiselle.

Virkarikokset voidaan jakaa kolmeen eri luokkaan: lahjusrikoksiin, salassapitorikkomuksiin sekä virka-aseman väärinkäyttörikoksiin. Virkarikokset ovat rikoksia, joita julkista valtaa nauttiva henkilö on tehnyt. Jokaisella virkamiehellä on rikosoikeudellinen vastuu vastata teoistaan virassa ja sen ulkopuolella.

Mikäli tasavallan suurinta valtaa käyttävät henkilöt rikkovat lakia, he voivat joutua eduskunnan päätöksellä valtakunnanoikeuteen. Valtakunnanoikeus on erityistuomioistuimien, joka kutsutaan koolle erityistapauksissa. Erityispiirteinä valtakunnanoikeudella on sen koko Suomen kattava toimivalta sekä se, että tuomioistuimen antamasta tuomiosta ei voi valittaa. Valtakunnanoikeus on kokoontunut neljä kertaa. Kaikissa tapauksissa on ollut syytettynä valtioneuvoston jäsen.

ASIASANAT:

Rikoslaki
Virkavastuu
Virkarikokset
Tuomioistuimet

BACHELOR'S / MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Business Administration, Legal Management

2018 | 33 pages

Janne Mäkelä

OFFENCES IN OFFICE AND THE HIGH COURT OF IMPEACHMENT

This thesis focuses on the offences in office and the High Court of Impeachment. The purpose of this work was to explain the offences in office and the punishments for them. The thesis also depicts the way the national court works and at the end of the thesis there are a few suggestions how to improve both. The research method used was to use an explorative method that relied heavily on the source material, for example literary works and newspaper articles.

Officers working for the government must have the trust of the people as they use their money to provide better life for them. Each officer needs to be unbiased, fair and just in order to do their job properly.

The offences in office can be categorized into three separate groups: bribery, confidentiality offences and abuse of office. Offences in office are crimes that are committed by the people holding a position of power. Each officer is accountable for their actions in both work and in their spare time.

If the leaders of the republic commit crimes, they may end up in the High Court of Impeachment if the parliament decides so. The High Court of Impeachment is special court that is being summoned when a high-ranking leader in the parliament commits a crime. The High Court of Impeachment has jurisdiction over the whole country and the verdict is permanent and non-appealable. The High Court of Impeachment has been summoned four times and each time a member of the parliament has been the accused.

KEYWORDS:

Criminal Code
Liability for the acts in office
Offences in office
Courts of law

SISÄLTÖ

1 KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	5
2 JOHDANTO	6
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	7
4 VIRKAMIEHEN RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU	8
4.1 Virkamiehen määritelmä	8
4.2 Virkavastuu	9
5 VIRKARIKOKSET	11
5.1 Virkarikoksen määritelmät	11
5.2 Lahjusrikokset	13
5.2.1 Lahjusrikoksen määritelmä	13
5.2.2 Lahjuksen ottaminen, lahjusrikkomus ja lahjuksen ottaminen kansanedustajana	14
5.2.3 Lahjusrikosten törkeät muodot	15
5.3 Virkamiehen salassapitorikkomukset	17
5.4 Virkavelvollisuuteen liittyvät rikokset	19
5.4.1 Virka-aseman väärinkäyttö ja virkavelvollisuuden rikkominen	19
5.4.2 Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen	20
6 VALTAKUNNANOIKEUS	22
6.1 Valtakunnanoikeuden tarkoitus	22
6.2 Valtakunnanoikeuden toiminta ja syyteprosessi	23
7 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT	26
7.1 Opinnäytetyön prosessi	27
8 TULOKSET, ARVIOINTI JA POHDINTA	28
8.1 Työn kuvaus ja pohdinta	28
8.2 Työn arviointi	29
LÄHTEET	31

1 KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

Lyhenne	Lyhenteen selitys (Lähdeviite)
"Hyväveli"-verkosto	Suljettu piiri, joka perustuu epäeettiseen toimintaan
Julkl	Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
KKO	Korkein oikeus
LVKO	Laki valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä (196/2000)
Momentti	lakipykälän alakohta tai kappale
Nepotismi	Sukulaisten suosiminen
PL	Perustuslaki (731/1999)
RL	Rikoslaki (39/1889)
Syytekyynnys	Raja, jonka jälkeen on nostettava kanne rikoksesta, mikäli todennäköisiä syitä löytyy syyllisyyden tueksi
VKSV	Valtakunnansyyttäjänvirasto
VVL	Valtion virkamieslaki (750/1994)

2 JOHDANTO

Opinnäytetyön idea syntyi paljon julkisuudessa olleista oikeustapauksista, joissa muun muassa poliisin ylintä johtoa syytettiin vakavista virkarikkomuksista. Tapaus on Suomen suurin poliisiin kohdistunut syyteasia Suomen itsenäisyyden aikana ja Helsingin huume-poliisin Jari Aarnion pidättämisen yhteydestä alkanut vyyhti ei näytä loppuvan hetkeen. Nämä korkean profiilin tapaukset eräässä Suomen arvostetuimmassa ja luotetuimmassa virkailaitoksessa olivat omiaan antamaan aiheen tälle opinnäytetyölle.

Koin aiheen tärkeäksi ottaa esille, sillä jos haluamme maamme toimivan mahdollisemman hyvin ja turvallisesti, tulee myös virkamiesten toimia tavalla, jolla heidän ammattinsa perusteella tulisi toimia. Mikäli emme voi luottaa niihin päättäjiin, jotka vastaavat niistä asioista, jotka koskevat kaikkia tavallisia kansalaisia, korruptio alkaisi varmasti nostaa päätänsä kansan riveistä.

Työn tavoitteena oli vastata kysymyksiin: millainen seuraamus virkarikoksella on, millainen tuomioistuin valtakunnanoikeus on ja miten se toimii ja lopulta voisinko valtakunnanoikeutta käyttää myös muihin tarkoituksiin?

Opinnäytetyö alkaa pohjustamalla virkarikokset ja niiden seuraamukset, johtaen lopulta valtakunnanoikeuden toimimiseen. Opinnäytetyössä tuodaan esille se tapa, jolla valtakunnanoikeus toimii ja millaisia rikoksia kyseinen tuomioistuin ottaa käsittelyynsä. Opinnäytetyön tyyppinä on käytetty tutkimuksellista tapaa, jolla pyritään esittelemään entuudestaan vieraampi aihe pohjaamalla se aikaisemmin tutkittuun tietoon.

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille erilaiset virkamiesrikokset ja vähemmän tunnettu valtakunnanoikeus. Työn tavoitteena on saada käsitys tämän harvoin käytetyn tuomioistuimen koko prosessista, aina syytteen nostamisesta päätöksen antamiseen saakka sekä pohtia, millaisissa tapauksissa valtakunnanoikeutta voitaisiin käyttää vai pitäisikö koko valtakunnanoikeus lopettaa vanhanaikaisena käytäntönä.

Opinnäytetyön tavoitteena on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin.

1. Millainen seuraamus virkarikoksella on?
2. Millainen tuomioistuin valtakunnanoikeus on ja miten se toimii?
3. Voisiko valtakunnanoikeutta käyttää myös muihin tarkoituksiin?

4 VIRKAMIEHEN RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU

4.1 Virkamiehen määritelmä

Valtion virkamieslain 1 luvun 1 momentin perusteella virkamiehellä tarkoitetaan laissa henkilöä, jonka työsuhde on valtion alaisuudessa ja jossa valtio toimii työnantajana. Virkamiehinä voidaan myös pitää erilaisille uskonnollisille yhteisöille työskenteleviä henkilöitä sekä erilaisilla julkisoikeudellisilla sektoreilla työskenteleviä henkilöitä. (Minilex 2018.)

Vaikka virkamieslaki pääpiirteittäin koskee kaikkia valtion alaisuudessa toimivia virkamiehiä, on myös olemassa poikkeuksia. Esimerkkinä presidentin kanslian tai Suomen pankin virkamiehiä ei koska valtion virkamieslaki, vaan kyseiselle viralle erikseen tehdyt lait, tässä tapauksessa laki tasavallan presidentin kansliasta (Laki tasavallan presidentin kansliasta 1:1) sekä laki Suomen Pankin virkamiehistä. (Laki Suomen pankin virkamiehistä 1:1).

Valtion virkamiesten työehtoihin ja muihin työhön liittyviin seikkoihin säädetään valtion virkaehtosopimuslaissa (Valtion virkaehtosopimuslaki 664/1970). Virkamiehen velvollisuuksista säädetään myös samassa laissa (Valtion virkaehtosopimuslaki 4 luvun pykälät 11-22). Virkamiehille ei haluta jättää mahdollisuutta hyödyntää virka-asemaansa omiin tarkoituksiinsa, sillä se mahdollistaisi korruption ja mahdollisesti jopa vaarantaisi ihmishenkiä. (Härkönen 2018.)

Valtiolle työskentelevät virkamiehet toimivatkin kansalaisten valtuudella, heidän varoiltaan ja heidän hyväksi (Valtiovarainministeriö 2017). Jokaisen toimielimen ja jokaisen virkamiehen tulee toimia puolueettomasti, riippumattomasti sekä tasapuolisesti niin, että hän ei toiminnallaan vaaranna virkamiestyön eettisiä periaatteita. Virkamies on kuitenkin valtion työntekijänä eettisessä vastuussa tavalliselle kansalaiselle, joka taas velvoittaa virkamiestä toimimaan tiettyjen moraalisten parametrien sisällä. (Valtiovarainministeriö 2018.)

4.2 Virkavastuu

Lainalaisuusperiaatteen mukaan kaikkien julkisten hallintojen elimien ja niiden työntekijöiden tekemä työ tulee pohjautua lakiin. Tämä periaate myös suojaa yksityisten asemaa hallinnollisen vallankäytön piirissä. Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto ja Valtonen (2012, 28) toteavatkin, että kyseisen periaatteen seuraaminen johtaa kahteen asiaan: viranomainen voi ratkaista vain niitä ongelmia, jotka kuuluvat sen toimivallan piiriin ja että jokaisen toimivaltaisen ratkaisun, joka tulee viranomaiselta, tulee olla lainvoimainen.

Virkamiehellä on myös velvollisuus tehdä omat tehtävänsä virkansa edellyttämällä tavalla sekä ilman viivästyksiä (Valtion virkamieslaki 4:14). Tämä vaatii myös asianmukaista käytöstä virassa toimiessaan sekä työajan ulkopuolella, sillä virkamiehen käytös siviilissä voi vaikuttaa myös oleellisella tavalla hänen luotettavuuteensa virassa toimiesseen.

KKO: 2017:67 Ahvenanmaan syyttäjä

Korkeimman oikeuden päätös KKO: 2017:67 käsitteli Ahvenanmaan syyttäjän Jens-Erik Buddin vapaa-ajan toimia, jotka kohdistuivat Maarianhaminassa sijaitsevaan ravintolaan. Jens-Erik Buddin tapasi henkilön, jota hän oli aikaisemmin syyttänyt oikeudessa pahoinpitelystä. Nainen oli hakeutunut Buddin seuraan ja he olivat keskustelleet vireillä olleesta naisen oikeusjutusta. Ravintolasta he olivat jatkaneet yhdessä matkaa syyttäjän asunolle, jossa he olivat olleet seksuaalisessa kanssakäymisessä.

Korkein oikeus kuitenkin linjasi virkasyytteistä luopumisesta, sillä todistajan toistuvasti vaihtuneet lausunnot sekä näytön puute eivät viitanneet lahjuksen ottamiseen tai virkavelvollisuuden rikkomiseen. Kuitenkin valtion virkamieslain 9 luvun 40 pykälän mukaan virkamies tulee pidättää virastaan, mikäli häntä vastaan nostetaan rikossyyte ja joka osaltaan voi haitata virkamiehestä tekemästä työtään. Tämän takia Buddin katsottiin toimineen viralleen haitallisella tavalla, jonka takia hänet pidätettiin virasta.

Suomen perustuslain 10 luvun 118 pykälän mukaan jokainen virkamies vastaa oman virkatoimensa lainmukaisuudesta. Mikäli virkamies on osana monijäsenistä toimielintä, hän on oikeudellisessa vastuussa niistä päätöksistä, joita hän on toimielimen jäsenenä äänestänyt. Jokainen, joka tuntee kärsineensä virkamiehen päätöksestä tai sen toimielimen, jonka jäsenenä virkamies on toiminut, on oikeus hakea korvauksia ja rangaistustoimia kyseistä virkamiestä tai toimielintä kohtaan.

Virkavastuuta tarvitaan monestakin syystä, koska virkamiehet käyttävät työssään joka päivä julkista valtaa. He voivat lain tai asetusten nojalla päättää monista yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ja velvollisuuksiin vaikuttavista asioista. Tämän vuoksi virkavastuuta tarvitaan hyvän hallinnon ja kansalaisten oikeusturvan takaamiseksi. Jos virkavastuuta ei olisi, niin virkamiehelle ei koituisi seuraamuksia teoistaan. Virkavastuun tarkoitus on myös estää ennalta virka-aseman väärinkäytöksiä. Viime kädessä virkavastuun voi katsoa palautuvan perustuslakiin, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakeihin.

Virkavastuu voi toteutua usealla eri tavalla. Näitä ovat rikosoikeudellinen vastuu, vahingonkorvausvastuu tai kurinpidollinen vastuu. Rikosoikeudelliseen vastuuseen jou tuessaan virkamiehelle määrätään rikoslain mukainen rangaistusseuraamus. Vahingonkorvausvastuussa virkavirheen aiheuttamat vahingot korvataan vahingon kärsineelle. Kurinpidollisten seuraamusten tarkoituksena on puolestaan toimia varoitukseksi virkamiehille tai poistaa sopimattomasti toimineet virkamiehet tehtävistään. (Koskinen & Kulla 2009, 249)

5 VIRKARIKOKSET

5.1 Virkarikoksen määritelmät

Virkarikokset voidaan jakaa kolmeen eri luokkaan: lahjusrikoksiin, salassapitorikkomuksiin sekä virka-aseman väärinkäyttörikoksiin (Frände, ym. 2006, 733-799). Virkamiesrikokset voidaan lukea keskeiseksi tekijäksi korruptiota. Korruptio valtion sisällä on virkamiehen tai virkaelimen julkisen vallan väärinkäyttöä, jolla pyritään saamaan henkilökohtaista etua tai palveluksia jollekin ulkopuoliselle taholle. Tavoitteena on päästä vaikuttamaan julkisen vallan haltijaan niin, että hän jäisi vastapalveluksen velkaa kyseiselle taholle, joka puolestaan käyttäisi palvelusta edistämään omia etujaan. (Verohallinto 2018.)

Virkamiehen julkisen työn takia korruption riski on aina olemassa. Itse korruptiota on vaikeata määritellä tarkasti, sillä kyseessä on maailmanlaajuinen ilmiö, joka tapahtuu pääosin arkisessa elämässä. Tämä vaikeuttaa suuresti korruptiotapausten julkituloa, sillä yhteiskuntaan vakiintunut korruptio on vaikeata huomata ja vielä vaikeampaa kitkeä kokonaan pois. Vaikka korruptio kuulostaa isolta ja vieraalta asialta, monet arjessa tapahtuvat asiat voivat helposti muuttua korruptioksi, jos niitä sovelletaan julkisen vallan saralla. Korruption eräitä muotoja ovat muun muassa nepotismi, jossa suositaan omia sukulaisia sekä ”hyväveli-verkostot”, joiden jäsenet pyrkivät saamaan erilaisia vastavuoroisia palveluksia toisiltaan lainvastaisesti. (Verohallinto 2018.)

Julkisen vallan ja liiketoiminnan yhteen sovittamien luo helposti riskin virkarikokselle. Suomessa korkean profiilin virkarikoksia on puitu jo monta vuotta. Sote-uudistuksen yhteydessä rikosoikeuden professorit varoittivat päättäjiä mahdollisesta korruptionriskistä, sillä suuri yhteiskunnallinen yksityistämistoimi luo riskin siihen, että virkamiesten päätöksiin pyritäisiin vaikuttamaan mahdollisesti rikollisella tavalla. Myös päättäjien siirtyminen isojen yritysten palvelukseen ja päinvastoin luovat riskitilanteen, jossa tiettyä yritystä voitaisiin suosia sen sijaan, että luotaisiin reilu kilpailukenttä, jossa jokaisella yrityksellä olisi mahdollisuus saada kyseessä oleva urakka tai työ. (Mölsä 2018.)

Julkisuudessa olleiden virkarikokset eivät rajoitu pelkästään mahdollisiin isoihin taloudellisiin uudistuksiin, vaan myös valtion korkeimpia virkamiehiä on ollut syytettynä vakavista virkarikoksista. Helsingin huumepoliisin entisen johtajan Jari Aarnion pidättämisen yhteydessä alkanut oikeudenkäyntisuma on kohdistunut Suomen poliisin ylimpään johtoon asti. Poliisivirkamiesten syyttäminen virkarikoksista alkoi lokakuussa 2017, jolloin valtakunnansyyttäjä Raija Toiviainen nosti syytteet virkavelvollisuuden rikkomisesta kolmelle Helsingin poliisissa toimineelle virkamiehelle. (Valtakunnansyyttäjänvirasto 2017.)

Vyyhti laajeni ja toukokuussa 2018 valtakunnansyyttäjä nosti syytteet entistä poliisiylijohtajaa Mikko Paateroa sekä entistä Helsingin poliisilaitoksen päällikköä Lasse Aapiota vastaan. Jo aikaisemmin valtakunnansyyttäjä oli nostanut syytteet entistä poliisiylitarkastajaa vastaan, joka oli ollut velvollinen poliisihallituksen laillisuusvalvonnasta. Myöhemmin syytettyjen listaan lisättiin myös Robin Lardot, joka toimii Keskusrikospoliisin päällikkönä. (VKSV 2018.) Syyskuussa 2018 sisäministeriö päätti pidättää Lardotin virastaan rikosepäilyjen vuoksi (Tapio 2018).

Virkamiesten rikosnimikkeet vaihtelevat virkavelvollisuuden rikkomisesta aina tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen. Syytteiden taustalla on pitkään jatkunut poliisin tietolähteiden rekisteröinnin laiminlyönti ja kyseisen toiminnan tiedostaminen poliisin ylimmässä johdossa. Vaikka oikeustapaukset ovat vielä ratkaisemattomia, kyseessä on kuitenkin Suomen historian suurin rikosjuttu, jossa syyteittyinä ovat poliisin ylimmän johdon virkamiehet. (Happonen & Jansson 2018.)

5.2 Lahjusrikokset

5.2.1 Lahjusrikoksen määritelmä

Lahjusrikoksilla tarkoitetaan rikoksia, joissa virkamiehelle annetun lahjan tai muun oikeudettoman edun (Frände ym. 2006, 746). Lahjus lasketaan aina eduksi ja edellyttää, että lahjuksen antavan tahon asema on aina parempi kuin ennen lahjuksen antamista. Saadun edun määrällä tai rahallisella arvolla ei varsinaisesti ole merkitystä, sillä lahjuksen antaminen on jo itsellään rangaistava teko. Useat tahoit, joiden alaisuudessa työskentelee virkamiehiä, ovat varautuneet ja ottaneet käytäntöön toimia, joiden avulla pyritään estämään lahjuksen vastaanottamista sekä lahjuksen pyytämistä. (Valtiovarainministeriö 2010.)

Case: Vantaan kaupunginjohtajan korruptio-oikeudenkäynti

Vantaan entinen apulaiskaupunginjohtaja ja myöhemmin kaupunginjohtaja Jukka Peltomäki oli julkisessa virassa toimiessaan saanut tuttavansa arkkitehtitoimistolta useita, yli 200 000 euron arvoisia etuuksia itselleen sekä läheisilleen, joiden tarkoituksena oli syyttäjän mukaan annettu, jotta arkkitehtiyritys saisi paremman aseman mahdollisissa Vantaan kaupungin kaavoitusasioissa. Mahdollisiksi lahjuksiksi laskettiin ulkomaanmatkat, päättäjän puolesta maksettuja laskuja ja velkoja sekä vuokra-asuntojen hankkiminen Peltomäen pojille. (Salmi 2018.)

Tapausta käsiteltiin käräjäoikeudessa vuonna 2017, jossa pohdittiin muun muassa, oliko kaupunginjohtajan saamat edut ja lahjat pelkästään ystävänlahjoja, jotka liittyivät arkkitehtitoimiston omistajan ja Peltomäen lämpimiin väleihin. Syyttäjä piti saatuja etuja ja lahjoja oikeudettomina etuina ja lopulta käräjäoikeus päätti kesäkuussa 2017 antaa entiselle kaupunginjohtajalle 2,5 vuoden tuomion törkeästä lahjuksen ottamisesta sekä antaa arkkitehtitoimiston omistajalle 2 vuoden, 10 kuukauden mittaisen tuomion törkeästä lahjuksen antamisesta 5 vuoden liiketoimintakiellon lisäksi. (Salmi 2018.)

Vaikka tapaus on vielä avoinna käräjäoikeudessa, josta tuomion odotetaan saapuvan vuoden 2019 alussa, toimii tapaus erinomaisena katsauksena siihen, miten valtaapitävän henkilön ei tulisi toimia. Jokaisella virkamiehellä on velvollisuus toimia oman asemansa vaativalla tavalla (VVL 4:14) ja mikäli näin ei ole, tulee virkamiehen luopua asemastaan.

Lahjan tai vastaanotetun edun arvon arviointi on aina tapauskohtaista. Arviointi suoritetaan aina objektiivisesti tuomioistuimen toimesta, eikä tuomitun virkamiehen omasta näkökulmasta. (Parviainen 2010, 37.) Lahjuksen tarkoituksena on vaikuttaa esimerkiksi päätöksentekoon, verotukseen, valvontaan tai avustuksen myöntämiseen. Oikeudettomaksi eduksi voidaan katsoa esimerkiksi korkoedut, suuret alennukset, matkat tai arvonnimen lupaaminen. Oikeudettoman edun antaminen tai vastaanottaminen ovat molemmat rangaistavia tekoja. (Bruun, Mäenpää Tuori 1995, 218.)

5.2.2 Lahjuksen ottaminen, lahjusrikkomus ja lahjuksen ottaminen kansanedustajana

Henkilön toimiessa virkamiehenä ja ottaessaan lahjuksen vastaan, tulee hänet tuomita vähintään sakkoon ja maksimissaan vankeuteen kahdeksi vuodeksi. Mikäli tekoa ei katsota lahjuksen ottamiseksi, henkilölle voidaan silti antaa sakkorangaistus tai maksimissaan kuusi kuukautta ehdollista vankeutta. (RL 40:1.)

Kansanedustajan toimessa on tulkittava tarkkaan, mikä lasketaan vaalirahoitukseksi ja mikä mahdollisesti lahjonnaksi. Suomessa vuonna 2008 alkanut vaalirahoituskohu ravisteli Suomen poliittista kenttää, sillä erinäisten vaalilahjoittajien antamat rahoitukset ja tuet poliittisille päättäjille olivat mahdollista laskea lahjuksiksi. Vaalikohun aiheuttama kohu johti vaalilakien tarkistamiseen, kiristämiseen ja poliittisten tukien arvojen laskemiseen. (Toivonen 2015.)

Kansanedustajan tuet voivat ehdokkaan vaalirahoituslain (Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta, 2 §) mukaan koostua joko ehdokkaana olevan henkilön omista varoista ja hänen ottamistaan lainarahoituksista, ehdokkaan tukemista varta vasten perustetun yhdistyksen rahoituksesta tai muusta tuesta, joita laissa ei ole erikseen muuten eritelty. Mikäli kansanedustaja kuitenkin ottaa vastaan etuuden, jonka tarkoituksena on ajaa jonkin tahon etuja epäoikeudenmukaisesti tai pakottaa edustajan toimimaan tai jättääkseen toimimatta kyseisen tahon vuoksi, voidaan tämä laskea lahjukseksi, sillä kyseiset teot ovat

omiaan horjuttamaan luottamusta kansanedustajaa kohtaan. Lahjuksen ottamisesta kansanedustaja tulee tuomita vähintään sakkoon ja enintään vankeuteen kahdeksi vuodeksi. (RL 40:4.)

KKO: 1997:33 Opetusministeriön osastopäällikön lahjustapaus

Opetusministeriön osastopäällikön tapaus liittyi hänen toimintaansa valtionavustusten liittyen. Kyseinen henkilö oli osallistunut matkoille, joiden järjestäjänä ja maksajana oli toiminut urheilun lajiliitto, joka oli saanut valtionavustuksia. Kyseisellä osastopäälliköllä oli mahdollisuus vaikuttaa näihin edellä mainittuihin avustuksiin.

Hovioikeus katsoi osastopäällikön olleen osallisena matkoilla muista kuin ammatillisista syistä. Tällä perusteella hovioikeus kumosi syytteet lahjuksen ottamisesta. Lääninsyyttäjä ei tyytynyt tuomioon, vaan vaati valitusoi-
keutta korkeimpaan oikeuteen, jossa osastopäällikköä vaadittiin tuomiolle lahjusten ottamisesta sekä viraltapanemisesta, sillä mikäli hän syyllistyi lahjusten ottamiseen, hän ei ole sopiva jatkamaan virassa.

Korkein oikeus otti jutun käsittelyynsä ja lopulta tuomitsi osastopäällikön lahjuksen ottamisesta sekä lahjusrikkomuksesta sataan, 260 markan arvoiseen päiväsakkoon, joka silloisessa rahassa oli yhteensä 26 000 markkaa. Lisäksi häntä vaadittiin maksamaan valtiolle korvauksia 27 080 markkaa. (KKO 1997:33)

5.2.3 Lahjusrikosten törkeät muodot

Lahjussyytteet voidaan laskea törkeiksi, mikäli lahjuksen saaja on teoillaan tahallisesti aiheuttanut tuntuvaan haittaa toiselle osapuolelle lahjuksen antajan hyväksi tai jos lahjuksen suuruus on huomattava. Samat kriteerit koskevat myös törkeissä kansanedustajan lahjontatapauksissa, joista voidaan tuomita vähintään neljäksi kuukaudeksi vankilaan ja maksimissaan neljäksi vuodeksi vankilaan. Mikäli virkamies tuomitaan törkeästä lahjuksen ottamisesta, hänet tulee panna viralta välittömästi tuomion saatuaan. (RL 40:2-4.)

KKO: 2016:39 Raha-automaattiyhdistyksen varojen väärinkäyttö

Kansanedustaja A toimi vuosina 2001-2009 Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana sekä kansanedustajana. Tänä aikana yhdistyksen varoista oli myönnetty rahallisia avustuksia yli 20 miljoonaa euroa säätiö X:lle. Kansanedustaja A oli myös ollut osallisena tukipäätösten tekemisessä.

Kyseinen kansanedustaja oli 15 eri kerralla myynyt räikeään ylihintaan tauluja säätiö X:lle sekä kyseisen säätiön läheisyhtiöille. Taulukauppojen yhteiskustannukseksi tuli noin 31 000 euroa, jotka kansanedustaja käytti omaan vaalikampanjaansa. Kansanedustaja A oli myös osallistunut säätiö X:n järjestämille matkoille Tallinnaan viisi kertaa. Syyttäjä syytti kansanedustajaa törkeästä lahjuksen ottamisesta sekä virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Jutun mennessä korkeimman oikeuden käsittelyyn kansanedustaja oli tuomittu törkeästä lahjusten ottamisesta käräjäoikeudessa, mutta hovioikeus katsoi, että kansanedustajan toiminta ei ollut kokonaisuutena tarkasteltuna törkeää, jolloin edustajan tuomio muuttui törkeästä lievempään tuomioon.

Kuitenkin korkein oikeus katsoi kansanedustajan toimineen törkeästi ottaessaan lahjuksia sekä käyttäneen virka-asemaansa väärin. Korkein oikeus kovensii hovioikeuden tuomiota, jolloin kansanedustaja sai törkeästä lahjusten ottamisesta sekä virkavelvollisuuden rikkomisesta yhden vuoden sekä kahden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen sekä korvaamaan valtiolle n. 35 000 euroa. (KKO: 2016:39)

5.3 Virkamiehen salassapitorikkomukset

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta, tutummin julkisuuslaissa, todetaan kaikkien virkamiesten asiakirjojen olevan julkisia, ellei niitä ole ole lailla erikseen suojattu (JulKL 1:1). Kyseessä oleva julkisuusperiaatteen tavoitteena on edistää hyvää tiedonhallintatapaa sekä mahdollistaa julkisen vallan avoimuus tavalliselle kansalaiselle. Avoimella tiedonsaannilla pyritäänkin edistämään tavallisen kansan luottamusta virkamiehiin ja heidän edustamiinsa toimielimiin. Julkinen tiedonsaanti toimii myös yhtenä keinona torjua korruptiota virkamiestasolla. (Frände ym. 2006, 766.)

Virkamiestä ja luottamushenkilöä sitovat kaksi tietojen antamista koskevaa rajoitusta. Nämä ovat asiakirjan salassapitovelvollisuus ja virkamiehen vaitiolovelvollisuus. Asiakirjan salassapitovelvollisuus sisältää kiellon näyttää salainen asiakirja tai antaa siitä jäljennöksiä. Vaitiolovelvollisuus puolestaan tarkoittaa kieltoa ilmaista tietoja. (HE 30/1998vp.)

Virkamiestä ja luottamushenkilöä sitovat kaksi tietojen antamista koskevaa rajoitusta. Nämä ovat asiakirjan salassapitovelvollisuus ja virkamiehen vaitiolovelvollisuus. Asiakirjan salassapitovelvollisuus sisältää kiellon näyttää salainen asiakirja tai antaa siitä jäljennöksiä. Vaitiolovelvollisuus puolestaan tarkoittaa kieltoa ilmaista tietoja. (HE 30/1998vp.)

Virkasalaisuuden rikkominen on vakava rikos, joka on rangaistava sekä tahallisenä että tahattomana rikoksena. Huolimattoman toiminnan seurauksena tapahtunut vähäinen vahinko voidaan katsoa joko tuottamukselliseksi teoksi tai kyseistä tapahtumaa voidaan pitää vahinkona, joka ei ole rangaistava. Tuomiota annettaessa onkin tärkeää heijasta tapahtuneet vahingot kokonaiskuvaan, jolloin voidaan päätellä, onko huolimattomuudesta syntynyt vahinko rankaistava teko. (Frände ym. 2006, 772, 768.)

Virkamiehen rikkoessa salassapitosopimusta hänen katsotaan kertoneen salassapidettävää tietoa ulkopuolisille tahoille, joilla ei muuten olisi minkäänlaista oikeutta saada käsiinsä kyseessä ollut salassa pidettävää tietoa. Tahallisesta teosta käytetään nimitystä virkasalaisuuden rikkominen ja tahattomasta teosta tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen. Mikäli tekotapa on tahallinen, voidaan syytetty määrätä maksamaan sakkoja tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen. Tahattomasta teosta henkilö voidaan tuomita sakkoihin tai maksimissaan kahdeksi kuukaudeksi vankeuteen. (RL 40:5.)

KKO: 2007:46 Työterveyslääkärin virkasalaisuus

Kaupungin palveluksessa työskennellyt työterveyslääkäri oli vastoin potilaansa toiveita lähettänyt tämän terveydentilasta tehdyn raportin, jonka mukaan potilas oli todettu työkyvyttömäksi, potilaan työnantajalle. Tämä johti kyseisen potilaan irtisanomiseen. Oikeudessa puitiin, oliko lääkäri tahallisesti syylistynyt virkavelvollisuuden rikkomiseen ja oliko hän tahallisesti rikkonut virkasalaisuuttaan.

Käräjäoikeuden päätöksen mukaan tapahtuma-aikana voimassaolleen terveydenhuoltolain mukaan lääkäriellä oli velvollisuus ilmoittaa potilaan työnantajalle tämän terveydentilasta. Syytteet hylättiin, sillä lääkärin ei katsottu kertoneen salassa pidettäviä potilastietoja työnantajalle. Potilaan käyttäytymisellä oli myös ollut vaikutusta muihin työntekijöihin, jolloin lääkärin toimintaa voitiin pitää tarpeellisena.

Korkeimman oikeuden päätös KKO 2007:46 kuitenkin osoittaa, että lääkäri oli syylistynyt virkasalaisuuden rikkomiseen kertomalla työnantajalle tietoja, jotka olivat salassapidettäviä. Lisäksi potilas oli kieltänyt lääkäriä antamasta kyseisiä tietoja työnantajalle.

Lääkäri määrättiin maksamaan 20 päiväsakkoa, jonka lisäksi Lappeenrannan kaupungin sekä lääkärin tuli maksaa uhrille korvauksia yhteisvastuullisesti 1000 euroa. Syyte virkavelvollisuuden rikkomisesta kumottiin. (KKO 2007:46.)

5.4 Virkavelvollisuuteen liittyvät rikokset

5.4.1 Virka-aseman väärinkäyttö ja virkavelvollisuuden rikkominen

Virkavelvollisuudella tarkoitetaan sitä velvollisuutta, jonka henkilö saa siinä vaiheessa, kun hänelle uskotaan julkista päätäntävaltaa. Jotta virkamies voidaan tuomita virka-aseman väärinkäytöstä rikkomisesta, hän on todistettavasti rikkonut niitä sääntöjä ja säädöksiä, joiden seuraamista hänen työnsä vaatii. Mikäli virkamies on saanut teostaan omaa hyötyä, hyödyttänyt jotakin toista osapuolta lain vastaisesti tai pyrkinyt vahingoittamaan jotakin toista osapuolta hänen virkansa sääntöjen vastaisesti, tulee virkamies tuomita sakkoihin tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen. (Frände ym. 2006, 774-788.)

Virkavelvollisuuden rikkominen voidaan jakaa tahalliseen ja tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen. Virkavelvollisuuden tahallinen rikkominen muutoin kuin virka-aseman väärinkäyttöön vaadittavilla tavoilla on rikos, josta virkamies tulee määrätä sakkoihin tai vankeuteen maksimissaan vuodeksi. (RL 40:7.)

Tuottamuksellinen teko voidaan katsoa aiheutuneen virkamiehen vastuuttomasta käytöksestä, jolloin hän on mahdollistanut omalla käytöksellään virkavelvollisuuden rikkomisen. Teossa tulee ottaa huomioon syntynyt vahinko, sillä mikäli teosta syntynyt vahinko on kokonaiskuvassa tarkasteltuna ei jää vähäiseksi, tulee virkamiestä vastaan nostaa kanne tuottamuksellisesta teosta. Kyseisestä rikoksesta tulee tuomita joko varoitukseen tai sakkoihin. (RL 40:10.)

Siinä, missä virkamies voidaan virka-aseman väärinkäytöstä määrätä viralta pantavaksi vedoten hänen kyvyttömyyteensä jatkaa työssä, virkavelvollisuuden rikkomistilanteessa virkamies voidaan pidättää virasta, vain jos hän toistuvasti rikkoo omia velvollisuuksiaan ja/tai tekee sen tavalla, joka on olennainen osa virkavelvollisuuden rikkomista. Mikäli näin tapahtuu, rikos tekee mahdolltomaksi kyseisen virkamiehen työskentelyn virassaan, johtaen virasta pidättämiseen. (RL 40:9.)

KKO: 2016:53 Apulaisvankilanjohtajan syrjintätapaus

Vankilan johtaja joutui vastaamaan syytteisiin työpaikkasyrjinnästä sekä virkavelvollisuuden rikkomisesta, sillä hän ei ollut jatkanut apulaisvankilanjohtajan virkaa saatuaan tietää tämän seurustelevan entisen vangin kanssa.

Apulaisjohtaja vei asian käräjäoikeuteen, joka linjasi vankilanjohtajan syylistyneen sekä työpaikkasyrjintään että virkavelvollisuuden rikkomiseen. Käräjäoikeuden mukaan johtajalla ei ollut minkäänlaista laillista syytä olla jatkamatta apulaisjohtajan virkaa.

Vankilanjohtaja valitti hovioikeuteen, jossa juttu kääntyi lähes pääläelle. Tuomioistuimien katsoi johtajan olleen oikeutettu olla jatkamatta työsuhdetta vedoten luottamuspuolaan. Koska apulaisjohtaja oli tärkeässä virassa oleva virkamies ja hän oli salannut suhteensa entiseen vankiin, hänen katsottiin kärsivän luottamuspuolasta, jolloin hänen työsopimustaan ei ollut tarpeellista jatkaa. Vankilanjohtaja vapautettiin myös virkavelvollisuussyytteistä.

Asia vietiin korkeimpaan oikeuteen, jossa hovioikeuden tuomio pidettiin entisellään. Apulaisjohtaja ei kyennyt näyttämään toteen, että hänen virkasuhteensa loppuminen olisi ollut kiinni hänen perhesuhteistaan, sillä hänen ja entisen vangin katsottiin olleen tuttavilla tai ystäville tapahtuma-aikana, vaikka pariskunta myöhemmin menikin naimisiin. Näin ollen johtaja vapautettiin kaikista syytteistä. (KKO 2016:53)

5.4.2 Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen

Virka-aseman väärinkäytön törkeä muoto vaatii virkamieheltä vakavia rikkeitä omassa virka-asemassaan, jotta törkeän virka-aseman väärinkäytön kriteerit täyttyvät. Suomen rikoslaissa nämä kriteerit koskevat virka-miehen saamaa hyötyä, pyrkimystä aiheuttaa suurta tai erityisen tuntuva haittaa ja rikoksen suunnitelmallisuutta. (RL 40:8.)

Mikäli jokin edellämainituista kriteereistä täyttyy ja teko voidaan katsoa kokonaisuudessaan törkeäksi, tulee virkamies panna viralta sekä tuomita vähintään neljäksi kuukaudeksi tai maksimissaan neljäksi vuodeksi vankeuteen. (RL 40:8.)

KKO: 2009:62 Käräjäoikeuden tuomarin huolimaton käytös

Käräjäoikeuden tuomari oli merkannut riita- ja hakemusasioiden asiankäsittelyjärjestelmään hänen käsittelemistään oikeustapauksia käsitellyiksi, vaikka todellisuudessa niiden käsittely oli vielä kesken. Oikeuden ratkaistavaksi jäi, oliko tuomari huolimattomalla käytöksellään syylistynyt virkavelvollisuuden rikkomiseen ja oliko tuomarin viraltapanolle oikeudellisia edellytyksiä.

Hovioikeudessa tuomarin todettiin olevan edelleen kykeneväinen jatkamaan käräjäoikeuden tuomarina, sillä vaikka hän oli huolimattomuudellaan syylistynyt tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen, hänen ei katsottu olevan sopimaton tuomarin työhön.

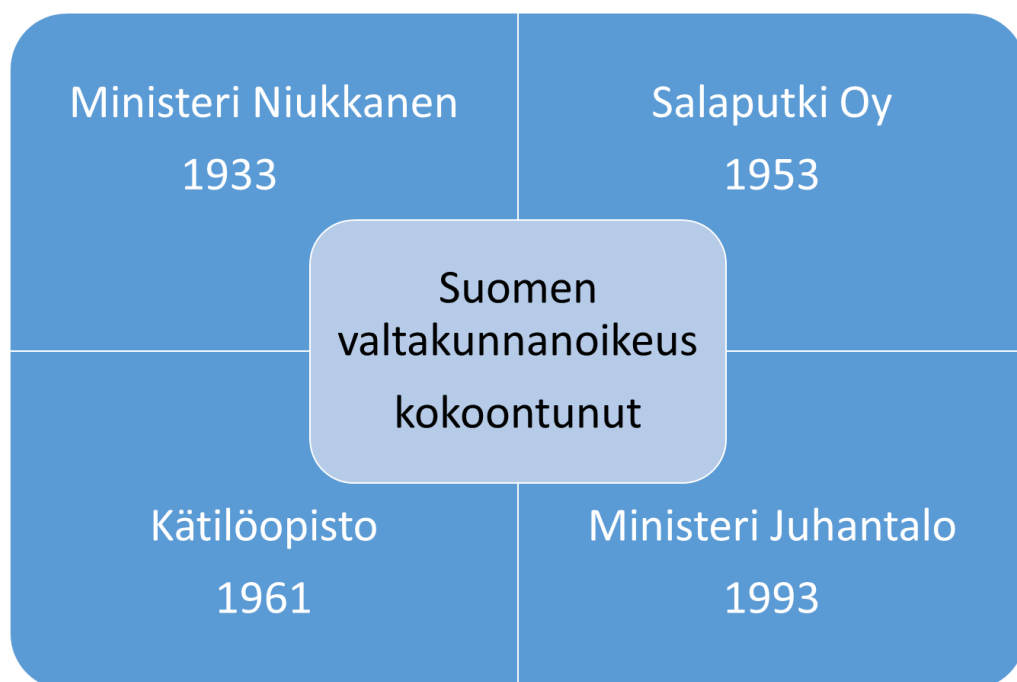
Kyseessä olleet kolme tapausta oli merkattu pitkin vuotta, jolloin virkavelvollisuuden rikkominen ei ollut jatkuvaa. Puolustuksen mukaan tapaukset olivat vain murto-osa tuomarin käsittelemistä asioista, jolloin kyse oli pelkästään huolimattomasta käytöksestä, eikä tahallisesta tai jatkuvasta virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Ottaen huomioon, että kaikki kolme oikeusjuttua olivat viivästyneet eivätkä ne olleet kiireellisiä tai muuten huomattavia tapauksia, tuomari lopulta tuomittiin hovioikeudessa vain tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta ja virkavelvollisuuden rikkomisesta maksamaan 50 päiväsakkoa. Korkein oikeus ei muuttanut hovioikeuden tuomiota. (KKO 2009:62.)

6 VALTAKUNNANOIKEUS

6.1 Valtakunnanoikeuden tarkoitus

Valtakunnanoikeus on erityistuomioistuin, joka on läheisesti liitettyä ministerivastuuseen, sillä valtakunnanoikeus käsittelee Suomen suurimpien vallankäyttäjien tekemiä mahdollisia rikkomuksia. Valtakunnanoikeus on yksi Suomen neljästä erityistuomioistuksesta markkinaoikeuden, työtuomioistuimen sekä vakuutus oikeuden lisäksi. Koko Suomen tasavallan olemassaolon aikana valtakunnanoikeus on kokoontunut vain neljä kertaa, viimeksi 1993. (Ojajärvi & Vainio, 2002, 39.) Erkki Havasti (2007, 39) toteaaakin ”valtakunnanoikeuden kärsivän kroonisesta juttupulasta”. Erityispiirteinä valtakunnanoikeudella on sen koko Suomen kattava toimivalta sekä se fakta, että tuomioistuimen antamasta tuomiosta ei voi valittaa. Mikäli oikeudenkäynnin aikana on tapahtunut virhe tai valtakunnanoikeus on päättänyt armahtaa syytetyn, vain tällöin tuomioistuimen syytteet voidaan kaataa. (Laki valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä 5:17.)

Kuvio 1. Valtakunnanoikeus on kokoontunut neljästi. Kaikissa tapauksissa on ollut syytettynä valtioneuvoston jäsen. (Törmälehto 2011.)

Valtakunnanoikeudesta säädetään Suomen perustuslaissa kohdassa 9:101. Kyseinen erityistuomioistuin käsittelee vain ne oikeusjutut, jotka koskevat valtioneuvoston jäsentä, oikeuskansleria, eduskunnan oikeusasiamiestä sekä KKO:n tai KHO:n jäsentä. (PL 9:101.) Yksityinen henkilö ei voi viedä juttuaan valtakunnanoikeuden kuultavaksi. Mikäli tasavallan presidentti syyllistyy maanpetokseen, valtiopetosrikokseen tai rikokseen ihmisi-
syyttä vastaan, myös hänen oikeusjuttunsa käsitellään valtakunnanoikeudessa. (PL 10:113.)

Valtakunnanoikeuden asema erityistuomioistuimena on erityinen, sillä se on ainoa erikseen koolle kutsuttava tuomioistuin. Kuten muutkin erityistuomioistuimet, myös valtakunnanoikeudella on yksinään asiallinen toimivalta käsitellä sen niitä tapauksia, jotka lain-
säädännössä on sille tarkoitettu. (Ojajärvi & Vainio, 2002, 38.)

6.2 Valtakunnanoikeuden toiminta ja syyteprosessi

Jotta henkilöä voidaan syyttää valtakunnanoikeudessa, hänen katsotaan rikkoneen tai väärinkäyttäneen hänelle uskottua virkavaltuuksia. Ministerisyyte vastaa läheisesti virkarikoksia, joissa virkamies on tahallaan tai törkeän huolimattomasti rikkonut omaa virkavelvollisuuttaan. Jotta syyte voidaan ylipäättään nostaa valtakunnanoikeuteen, tulee sen ensin kulkea pitkä matka eduskunnan erilaisten hallintoelinten läpi. Heti, kun virkamiehen väärinkäytösprosessin tutkiminen on saatu aloitettua, tulee perustuslakivaliokunnan kuulla kyseistä henkilöä pikimiten. Joissakin tapauksissa valiokunta voi pyytää valtakunnansyyttäjältä esitutkinnan aloittamista, jos valiokunnan jäsenet näkevät niin parhaaksi. (LVKO 2:3-5.) Kokoontumisen ja mahdollisen esitutkinnan jälkeen perustuslakivaliokunta äänestää mahdollisesta syytteen nostamisesta. Valiokunnan tulee olla täysilukuinen ja ennen eduskunnan äänestystä asiasta, virkamiehelle tulee antaa mahdollisuus selittää tekojaan koko valtioneuvostolle. Mikäli valiokunnan äänet menevät tasan, lievempi kanta asiaan voittaa äänestyksen. (PL 10:114.)

Mikäli syyte nostetaan, eduskunnan tulee äänestää syytteen nostamisesta. Suomen valtion puolesta syytettä ajaa valtakunnansyyttäjä. Mikäli eduskunta päättää nostaa syytteen, valtakunnanoikeuden puheenjohtaja kutsuu erityistuomioistuimen koolle. (Oikeusministeriö 2016.) Suomen perustuslain mukaan valtakunnanoikeuden puheenjohtajana toimii KKO:n presidentti, jonka jälkeen KHO:n presidentti, kolme virkaiältään vanhinta hovioikeuden presidenttiä sekä viisi muuta jäsentä, jotka eduskunta valitsee joukostaan, muodostavat loput valtakunnanoikeuden päättäjistä (PL 9:101).

Oikeudenkäynti seuraa tavallista rikosoikeudellista oikeudenkäyntiä (LVKO 4:11). Pääkäsittelyssä tärkeimpiä elementtejä ovat keskitys, suullisuus ja välittömyys. Keskityksellä tarkoitetaan yhtäjaksoista oikeudenkäyntiä, jota ei lykätä, vaan käydään läpi tiiviinä kokonaisuutena. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilöt, jotka ovat osallisena oikeudellisessa päätöksenteossa eivät voi vaihtua, vaan samat tuomarit vievät oikeusjutun alusta loppuun saakka. Suullisuudella tarkoitetaan käytännön toimintaa, sillä oikeuden pääkäsitteilyyn vietävät dokumentit, esim. valmiiksi kirjoitetut kirjelmät, ovat suurimmalta osin kiellettyjä. Molempien osapuolten tulisi olla kykeneviä ilmaisemaan oman asiansa suullisesti ja vain jotkin numerotietoja tai lakitekstejä sisältävät kirjalliset tekstit ovat sallittuja. (Havasti 2007, 157.)

Kun oikeus on kuullut kaikkia osapuolia asianmukaisella tavalla, tulee valtakunnanoikeuden jäsenten äänestää. Äänestyksessä jokainen erityistuomioistuimen jäsen kertoo oman näkökantansa kyseessä olevaan tapaukseen. Äänestys vastaa kokeimman oikeuden äänestysmenettelyä, jossa määritellään syytteen hyväksyminen tai hylkääminen, onko syytetty syyllinen vai syytön kyseessä olevaan rikokseen, onko syytetty syyllistynyt rikokseen ennen kyseessä olevaa tapausta, seuraamuksen suuruus ja muut seuraamukseen liittyvät asiat. (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 10:1-2.) Äänestyksessä noudatetaan virkaikäjärjestystä, mutta sillä poikkeuksella, että varapuheenjohtaja sekä puheenjohtaja äänestävät viimeisinä (LVKO 4:15).

Case: Kauko Juhantalon lahjusoikeudenkäynti

Kauko Juhantalo toimi Suomen kaupp- ja teollisuusministerinä vuosina 1991-1992. Kuitenkin vuoden 1993 kesäkuussa Juhantaloa alettiin epäilemään mahdollisesta virka-aseman väärinkäytöstä ja lahjusten ottamisesta. Syytösten takana oli SKOP:in entisen pääjohtajan Christopher Wegeliuksen muistelmät, joissa hän syytti Juhantaloa laittomasta toiminnasta. Kyseessä oli Suomen Keskus-Osake-Pankin sekä Juhantalon omien yritysten velkojen liittäminen yhteen eli ”koplaamisesta”. (Reinboth 1993.)

Perustuslakivaliokunta alkoi keskuudessaan tutkia Juhantalon tapausta ja syyskuuhun mennessä päätös syytteen nostamisesta oli valmis. Perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan, nykyinen Suomen presidentti Sauli Niinistön nostama syyte hyväksyttiin eduskunnan istunnossa 24.6.1993. (Yle 1993.) Vaikka oikeuskansleri Jorma S. Aalto ei pitänyt valtakunnanoikeutta tarpeellisena, perustuslautakunta ja eduskunta olivat kuitenkin eri mieltä. Koska kyseessä oli ministeri, Juhantalon tapaus eteni suoraan valtakunnanoikeuteen, joka kokoontui Helsingin Säätytalolla 11.10.1993. (Hämäläinen 1993.)

Oikeudessa valtakunnan syyttäjän tärkeimpänä todistajana toimi entinen pääjohtaja Wegelius ja viiden päivän oikeudenkäynnin jälkeen, oikeus päätti suullisen kuulemisen molempien tahojen osalta. Marraskuun 29. päivä valtakunnanoikeus langetti Juhantalolle vuoden ehdollisen tuomion lahjusten vaatimisesta. Valtakunnanoikeuden päätös ei ollut valituskelpoinen ja tuomio jäi voimaan sellaisenaan. (Reinboth 1993.)

Juhantalon osalta vastoinkäymiset olivat vasta alkaneet. Kauko Juhantalo pakotettiin eroamaan eduskunnasta perjantaina 3.12.1993 luottamuspuolaan vedoten. (Rautio 1993.) Vain muutamaa kuukautta myöhemmin 4.2.1994 Juhantalo erotettiin myös Suomen asianajajaliitosta vedoten hänen saamaansa tuomioon valtakunnanoikeudessa (Reinboth 1994).

7 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

Opinnäytetyön menetelmänä käytettiin tutkimuksellista menetelmää. Tämän tutkimusmenetelmän tavoitteena on tutkia jotakin tiettyä asiaa, joka on suhteellisen vieras käsite ja jota ei ole aikaisemmin paljoa tutkittu. Tämä tutkimusmenetelmä pohjautuu jo valmiina olevaan tietoon sekä erilaisiin lähteisiin, joiden pohjalta pyritään avaamaan kyseessä olevaa asiaa mahdollisimman paljon. Mahdolliset uudet havainnot pohjataan lähdetietoihin sekä muihin empiirisen tiedonhankinnan menetelmien kautta hankittuihin tietoihin, esimerkiksi haastatteluihin tai havainnointeihin.

Tutkimus on kvalitatiivinen, sillä laadullisen tutkimuksen tekeminen oli parhain tapa lähteä käsittelemään näitä kahta asiakokonaisuutta, sillä luotettavien lähteiden avulla laatu korvaa määrän. Opinnäytetyössä on käytetty luotettavia lähteitä.

Kvalitatiivisen eli laatuun pohjautuva tutkimusmenetelmä on aineistolähtöinen tutkimusmenetelmä. Tutkimuksen ollessa kvalitatiivinen, pyritään selvittämään, mikä tutkittavan kohteen perusta on ja miten tutkittava asia tai ilmiö toimii. Keräämällä aineistoa tutkittavana olevasta asiasta pyritään luomaan mahdollisimman laaja käsitys tutkimuskohteesta, jota mahdollisesti voidaan lähteä rajaamaan tutkimuksen suuntaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään käsiteltävää aihetta laadullisen aineiston kokoamisen ja analysoinnin avulla. Aineisto voidaan kerätä monella eri tavalla, esimerkiksi haastattelutallenteet, videonauhat ja kirjoitelmat. Tutkimusaineiston laadullinen käsittely on loogiseen päättelyyn ja tulkintaan perustuvaa sisällön erittelyä. Tarkoituksena on luoda mielekäs, selkeä, tiivis ja yhtenäinen tutkittavaa ilmiötä kuvaava kokonaisuus. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Jyväskylän yliopisto 2015.)

7.1 Opinnäytetyön prosessi

Itse työskentelyprosessi alkoi jo ennen kesää aineiston kartoittamisella. Saatuaani idean opinnäytetyöhön lähdin keräämään paljon erilaista tietoa monista eri lähteistä. Internet, kirjasto ja lakitekstit olivat kaikki tärkeitä lähteitä lukiessani näitä erilaisia tekstejä, koittaen muokata tutkimuskysymyksiä oikeanlaisiksi. Kesän jälkeen itse kirjoitustyö alkoi ja pikkuhiljaa kaikki se tieto, mitä olin kyennyt löytämään löysi tiensä myös opinnäytetyön sivuille.

Nälkä kasvaa syödessä ja mitä enemmän kirjoitin, sitä parempia lähteitä pyrin löytämään työhöni. Kartoittamalla kirjaston valikoiman, kykenin näiden kirjallisten lähteiden pohjalta etsimään mahdollisia puuttuvia tiedonmurusia internetistä hakemalla tiettyjä termejä ja uutisia. Vaikka osa lähteistä olikin maksullisia, koin saavani niistä arvokasta tietoa, jota en välttämättä olisi saanut ilmaiseksi.

Itse kirjoitustyö oli vaativaa, sillä monien kirjojen selaaminen ja joskus vaikeaselkoisen lakitekstin lukeminen ei ollut kaikkein helpointa työtä. Mutta paloittelemalla työn osioihin ja työstämällä niitä yksi kerrallaan kykenin luomaan näistä palasista kokonaisuuden, jonka yhteisenä runkona toimi kaikki se aineistomateriaali, mitä olin kerännyt.

Lähdeaineistoa on lähdetty koostamaan ensin lakiteksteistä ja korkeimman oikeuden päätöksistä, jotka ovat koko työn pohjana. Näiden kirjojen ja tekstien avulla työ sai rungon, jonka ympärille voitiin lähteä rakentamaan uutta tietoa muista alan kirjoista, lehtia-rtikkeleista sekä jopa televisiolähetyksistä, jotka täydensivät työtä omilla osa-alueillaan. Työhön on etsitty tietoa vain lähteistä, jotka voidaan katsoa luotettaviksi. Olisin myös halunnut käyttää muunlaisia kirjallisia lähteitä, esimerkiksi radiolähetyksiä ajalta, jolloin esimerkkitapaukset olivat tapahtuneet. Kyseisiä lähteitä on kuitenkin harvassa ja niitä on vaikeata löytää. Näiden lähteiden tulee olla myös toisarvoisia kirjallisten lähteiden rinnalla sekä yhtä määrin luotettavia kuin kaiken muun lähdemateriaalin.

8 TULOKSET, ARVIOINTI JA POHDINTA

8.1 Työn kuvaus ja pohdinta

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille erilaiset virkamiesrikokset ja vähemmän tunnettu valtakunnanoikeus. Työn tavoitteena oli saada käsitys tämän harvoin käytetyn tuomioistuimen koko prosessista, aina syytteen nostamisesta päätöksen antamiseen saakka sekä pohtia, millaisissa tapauksissa valtakunnanoikeutta voitaisiin käyttää vai pitäisikö koko valtakunnanoikeus lopettaa vanhanaikaisena käytäntönä.

Luettuani useita eri lähteitä aina sanomalehtileikkeistä korkeimman oikeuden päätöksiin, valtakunnanoikeudesta muodostui jokseenkin ristiriitainen kuva. Valtakunnanoikeus on käsitelty yhteensä vain neljä tapausta. Suurimmassa osassa lähteistä valtakunnanoikeus kuvattiin pelottavana tuomioistuimenä. Aivan kuin kyseessä olisi poliittisten päättäjien yläpuolella oleva varjo, joka vain odottaa virkamiehen lipeävän vastuustaan ja rikko-
van lakia.

Toisaalta osa pitää valtakunnanoikeutta vanhoollisena ja raskaana menettelynä, joka vie sekä aikaa että rahaa pois niistä asioista, jotka pyörittävät arjen rattaita oikeusjutusta riippumatta. Myöskään se fakta, että valtakunnanoikeuden päätöksestä ei voi valittaa tuntuu todella oudolta oikeusvaltiossa, jossa tavallisella henkilöllä on mahdollisuus valittaa omasta jutustaan hovioikeuteen ja mahdollisesti korkeimpaan oikeuteen saakka. Sanomalehti Kalevan pääkirjoitus vuodelta 2011 mainitseekin Kimmo Sasin ja Jakob Södermanin idean virkamiesten mahdollisesta syyttämisestä hovioikeudessa. (Kaleva 2011.)

Ymmärrettävästi valtakunnanoikeuden prosessi on aikaavievä, mutta mielestäni kuitenkin tarpeellinen. Kansanedustajilla, ministereillä sekä muiden valtioneuvoston jäsenten tulisi ymmärtää heille annettu vastuu valtakunnan korkeimpina päättäjinä. Suomen ollessa tasavalta, jossa kenelläkään ei ole absoluuttista valtaa, tulee jokaisen päättäjän silti ymmärtää heille langetettu vastuu: mikäli teet työsi huolimattomasti tai tahallasi käytät asemaasi väärin, tulee rangaistuksen olla myös rikokseen sopiva.

Valtakunnanoikeuden syytekynnystä pidetään korkeana, joka on osaltaan erittäin hyvä asia. Vaikka valtioneuvoston korkeimmat rikkeet menevät suoraan valtakunnanoikeuteen, ministerivastuuta voitaisiin mielestäni muuttaa niin, että vaikka kyseessä ei olisi vakava rikkomus tai suurta vahinkoa tehnyt huolimattomuudesta tai tahallisesti tehdystä rikkomuksesta, voitaisiin valtioneuvoston jäseniä syyttää hovioikeudessa niistä rikkomuksista, joihin löytyy asianmukaista näyttöä. Jos lievemmat rikokset käsiteltäisiin hovioikeudessa, virkamies voisi valittaa tuomiosta korkeimpaan oikeuteen.

Entinen valtakunnansyyttäjä Matti Nissinen on tuonut julkisuuteen esille myös mielipiteensä siitä, että valtakunnanoikeuden voisi lopettaa. ”Nissisen mielestä aika on ajanut valtakunnanoikeuden ohi.” Virassa olevia ministerejä, tasavallan presidenttiä, oikeuskansleria tai eduskunnan oikeusasiamiestä vastaan nostetut syytteet käsitellään valtakunnanoikeudessa, mutta Nissisen mielestä niitä voitaisiin tulevaisuudessa käsitellä hovioikeudessa. (Aamulehti 2011.)

8.2 Työn arviointi

Kun aloitin opinnäytetyön tekemisen, huomasin lähteiden löytämisen hieman hankalaksi. Toki virkamieslaki oli mainittuna monessakin eri teoksessa ja itse Suomen lakikirjallisuudesta sai paljon irti, mutta valtakunnanoikeudesta oli hyvin vähän lähdemateriaalia. Vain muutamia tiedonpalasia sieltä täältä löytyi, joten lähdemateriaalin löytäminen oli jokseenkin haastavaa.

Julkisuudessaakin olleet korkea-arvoisten virkamiesten virkarikkomukset toimivat hyvinä inspiraatioina tämän työn tekemiseen. Virka-aseman väärinkäyttö ja syytteet Suomen poliisin korkeimmalle poliisijohdolle olivat mielenkiintoisia uutisaiheita ja ne herättivätkin oivallisia kysymyksiä siitä, millainen vastuu virkamiehillä ylipäätään on. Mitä enemmän tarinaan tutustuin, sitä enemmän tarina jutun takana herätti minussa kiinnostusta.

Lähdemateriaali on pääosin lakiteoksista ja erilaisista sanomalehdistä, mutta niiden sisältö on erittäin monipuolista. Vaikka osa lähteistä olikin ns. maksumuurin takana, koin erittäin hyödylliseksi varsinkin ne lähteet, jotka kuvasivat tapahtumia silloin, kun ne olivat tapahtuneet. Esimerkiksi sanomalehdissä kirjoitetut jutut Juhantalon oikeusjutusta toivat aivan uudenlaisen valon koko tapahtumiin.

Lähteet pyrin hakemaan luotettavista lähteistä. Koska kyseessä on laki ja politiikka, internet olisi ollut pullollaan erilaisia mielipidekirjoituksia ja blogeja, joissa lähdemateriaalin

ottaminen olisi ollut vähintäänkin hieman arvelluttavaa. Mutta kuten aina, lähdekriittisyyden nimissä suurin osa lähteistä on hankittu suurimmista sanomalehdistä ja yleisradion uutisista.

Ajankäytön ja oppimisen puolesta työ oli opettavainen. Työn jakaminen pieniin palasiin oli yllättävän vaivatonta, mutta lakitekstiä lukiessa aika tuntuu kuluvan todella nopeasti, sillä lähes jokaisen asian takaa löytyi laki, joka pohjautui johonkin toiseen lakiin jne.

Lainsäädäntöä lukiessa opin ainakin sen, että lakiin perustuva työ on erittäin aikaavievää ja vaatii erityisen paljon keskittymistä, sillä pienikin virhe voi johtaa virheelliseen arvioon. Monet toisiinsa pohjautuvat lait olivat vaikeita luettavia ja lakiteksin muuntaminen omiksi sanoiksi oli sekä aikaavievää että raskasta.

Vaikka työ oli vaativa, koen olevani tyytyväinen työn lopputulokseen. Tavoitteeni oli valottaa paljon julkisuudessa olleita rikosnimikkeitä ja luoda valoa vähemmän tunnettuun valtakunnanoikeuteen, josta en ennen lakiopintoja ollut kuullutkaan. Mutta kuten aina, parantamisen varaa voisi aina löytyä. Lähdemateriaaliin olisi voinut etsiä vähemmän tunnettuja kirjoja, jotka laajemmin käsittelevät Suomen erikoistuomioistuimia ja löytää tekstejä, jotka olisivat avanneet uusia ikkunoita näihin kyseisiin aiheisiin.

Kaiken kaikkiaan pidän työtä tasapainoisena työnä, joka esittelee sen käsittelemät aiheet termein, jotka ovat helpommin ymmärrettävää teksitä, kuin vaikealukuiset ja monesti mutkikkaat lakitekstit. Esimerkkitapausten avulla pyrin luomaan tarttumapinnan kyseisiin aiheisiin, jotta lakien ja tuomioistuinten toiminta tulee esille konkreettisella tavalla.

Mikäli työtä tulisi jatkaa tulevaisuudessa, valtakunnanoikeuden mahdollinen mukauttaminen voisi olla yksi vaihtoehto uudelle tutkimukselle. Kyseessä on kuitenkin tuomioistuim, joka on ollut Suomen itsenäistymisestä asti melko muuttumaton, joten olisiko mahdollisesti tämän hieman vanhoillisen tuomioistuimen aika mukautua vastaamaan modernia oikeusajattelua?

LÄHTEET

Bruun, N.; Mäenpää, O. & Tuori, K. 1995. Virkamiesten oikeusasema. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Frände, D.; Matikkala, J.; Tapani, J.; Tolvanen, M.; Viljanen, P. & Wahlberg, M. 2006. Keskeiset rikokset. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Happonen, P. & Jansson, K. 2008. Syyttäjä: Poliisit puhuivat kuulusteluissa paljon passiivissa ja syyttelivät toisiaan – Suomen historian suurin poliisijuttu alkoi. Ylen uutiset 14.8.2018 Viitattu 4.11.2018 <https://yle.fi/uutiset/3-10351053>.

Havansi, E. 2007. Oikeudenkäynti ja pakkotäytäntö. 3. painos. Helsinki: Forum Iuris, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.

Härkönen, R. 2018. Viranomaisuskoa koetellaan. Turun Sanomat 14.10.2018.

Hämäläinen, U. Valtakunnanoikeus kokoontuu lokakuussa. Helsingin Sanomat 2.7.1993. Viitattu 26.10.2018 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003247538.html>.

Laadullinen tutkimus. 2015. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 30.11.2018 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.

Kaleva 24.2.2011. Valtakunnanoikeus on liian raskas ase. Pääkirjoitus. Viitattu 15.10.2018. <https://www.kaleva.fi/mielipide/paakirjoitukset/valtakunnanoikeus-on-liian-raskas-ase/412950/>.

Karttunen, T.; Laasanen, H.; Sippel, L.; Uitto, T. & Valtonen, M. 2012. Juridiikan perusteet. 1.-3. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

KKO: 2017:67 <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2017/20170067>.

KKO: 2016:53 <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2016/20160053>.

KKO: 2016:39 <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2016/20160039>.

KKO: 2009:62 <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2009/20090062>.

KKO: 2007:46 <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2007/20070046>.

KKO: 1997:33 <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/1997/19970033>.

Koskinen, S. & Kulla, H. 2009. Virkamiesoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum.

Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 24.4.2009/273. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090273>.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa. 11.7.1997/689. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19970689#L10P1>.

Laki tasavallan presidentin kansliasta. 100/2012. Annettu Helsingissä 24.2.2012. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120100#Lidp448531424>.

Laki valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä. 25.2.2000/196. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000196#L3P8>.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta. 21.5.1999/621. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>.

Minilex, 2018. Mitkä ovat valtion virkamiehet? Viitattu 9.10.2018. <https://www.minilex.fi/a/mit%C3%A4-ovat-valtion-virkamiehet>.

Mölsä, A. 2018. "Ahneus sokaisee ihmisen" – Rikosoikeuden professorit varoittavat sote-korruptiosta. Ylen uutiset 5.2.2018. Viitattu 7.11.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10036340>

Ojajarvi, J. & Vainio, S. 2002. Ammattikorkeakoulun juridiikka. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Oikeusministeriö, 2016. Tuomioistuimet. Viitattu 1.11.2018. <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/valtakunnanoikeus.html>.

Parviainen, M. 2010. Kenen on vastuu? Vastuut ja seuraamukset palvelussuhteessa. Helsinki: Edita Prima Oy

Rautio, P. 1993a. Kauko Juhantalo sai potkut eduskunnasta, keskustalaisista lähes puolet vastusti äänestyksessä erottamista, päätös tuli heti voimaan, Saimi Ääri aloittaa lähipäivinä. Helsingin Sanomat 4.12.1993. Viitattu 20.11.2018. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003288967.html>.

Rautio, P. 1993b. Juhantalo joutumassa valtakunnanoikeuteen, perustuslakivaliokunta: Juhantalo teki virkarikoksen, Valiokunnan lausunto poikkeaa oikeuskansleri Aallon kannasta. Helsingin Sanomat 11.6.1993. Viitattu 20.11.2018. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003242705.html>.

Reinboth, S. 1993a. Juhantalo-syyte valmis lähiviikkoina, oikeusasiamies ei vielä paljasta syytteen sisältöä, valtakunnanoikeus aloittaa käsittelyn 11. lokakuuta. Helsingin Sanomat 7.9.1993. Viitattu 20.11.2018. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003264734.html>.

Reinboth, S. 1993b. Juhantalon syyte julki Säätytalolla maanantaina, valtakunnanoikeuden päätös marraskuun loppuun mennessä. Helsingin Sanomat 10.10.1993. Viitattu 20.11.2018. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003273871.html>.

Reinboth, S. 1993c. Kauko Juhantalo sai vuoden ehdollista vankeutta, Aho: Juhantalon tulisi "punnita huolellisesti" jatkoa kansanedustajana, Juhantalo: Yllättävän kovasta rangaistuksesta huolimatta jatkan. Helsingin Sanomat 30.10.1993. Viitattu 20.11.2018. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003279347.html>.

Reinboth, S. 1994. Asianajajaliitto erotti Juhantalon. Helsingin Sanomat 5.2.1994. Viitattu 20.11.2018. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003305471.html>.

Rikoslaki 19.12.1889/39. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>.

Saaranen-Kauppinen, A.; Puusniekka, A. 2006. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 1.12.2018. <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/>.

Salmi, S. 2018. Lähes 200 000 euron lahjukset: maksettuja ulkomaanmatkoja, vuokraetuja ja lainaa ilman takaisinmaksua – Vantaan ex- kaupunginjohtajan lahjustuomion käsittely alkaa hovissa. Ylen uutiset 18.9.2018. Viitattu 8.10.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10405539>.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L10P118>.

Tapio, I. 2018. Keskusrikospoliisin päällikkö Robin Lardot pidätetään virasta. Kaleva 17.9.2018. Viitattu 8.10.2018. <https://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/keskusrikospoliisin-paallikko-robin-lardot-pidatetaan-virasta/805181/>.

Toivonen, T. 2015. Näin vaalirahakohu eteni, nämä ihmiset olivat mukana. Ylen uutiset 19.10.2015. Viitattu 11.10.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-8390793>.

Törmälehto, S. 2011. Oikeudellinen ministerivastuu ja valtakunnanoikeus, instituutioiden kehitys ja käytännöt. Pro.Gradu. Oikeustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Viitattu 2.12.2018. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/60322>.

Valtakunnansyyttäjänvirasto, 2017. Syyte virkavelvollisuuden rikkomisesta nostettu Helsingin poliisilaitoksen tietolähteiden rekisteröintiä koskevassa asiassa. 24.10.2017. Viitattu 13.11.2018. <https://oikeus.fi/syyttaja/fi/index/tiedotteet/2017/10/syytevirvelvollisuudenrikkomisestannostettu-helsinginpoliisilaitoksentietolahteidenrekisterointiakoskevassaasiassa.html>.

Valtakunnansyyttäjänvirasto, 2018a. Helsingin poliisilaitoksen tietolähteiden rekisteröintiä koskevassa asiassa on nostettu lisää syytteitä. 2.5.2018. Viitattu 13.11.2018. <https://oikeus.fi/syyttaja/fi/index/tiedotteet/2018/05/helsinginpoliisilaitoksentietolahteidenrekisterointiakoskevassaasiassaonnostettulisaasyytteita.html>.

Valtakunnansyyttäjänvirasto, 2018b. Uusi syyte Helsingin poliisilaitoksen tietolähteiden rekisteröintiä koskevassa asiassa. 13.8.2018. Viitattu 13.11.2018. <https://oikeus.fi/syyttaja/fi/index/tiedotteet/2018/08/uusisyytehelsinginpoliisilaitoksentietolahteidenrekisterointiakoskevassaasiassa.html>.

Valtion virkamieslaki 19.8.1994/750. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940750#L4P14>.

Valtiovarainministeriö, 2010. Vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista. Viitattu 31.10.2018. https://vm.fi/documents/10623/1115054/Vieraanvaraisuudesta__eduista.pdf/65456694-9a17-46b3-8b74-5b7fd060a4f3/Vieraanvaraisuudesta__eduista.pdf.pdf.

Valtiovarainministeriö, 2017. Arvot ja virkamiesetiikka. Viitattu 31.10.2018. <https://vm.fi/valtio-tyonantajana/virkamiesoikeus/arvot-ja-virkamiesetiikka>.

Valtiovarainministeriö, 2018a. Virkamiesoikeus. Viitattu 31.10.2018. <https://vm.fi/valtio-tyonantajana/virkamiesoikeus>.

Valtiovarainministeriö, 2018b. Virkamiesetiikan toimintasuunnitelma 2018-2022. Viitattu 31.10.2018. <https://vm.fi/documents/10623/307541/Virkamiesetiikan+toimintasuunnitelma+2017-2022.pdf/35b9f8ca-b3f4-4ad4-a2d2-727dd7179eeb/Virkamiesetiikan+toimintasuunnitelma+2017-2022.pdf.pdf>.

Verohallinto, 2018. Korruptiolla on monta ilmenemismuotoa. Viitattu 30.10.2018. <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/ilmi%C3%B6t/korruptio/>. Tv-uutiset ja sää, Yle, 1993. Esitetty 10.10.1993 TV1. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/01/28/valtakunnanoikeuden-tuomioita>.